

Heydrichiáda je název období nejkrutějšího teroru za nacistické okupace českých zemí, zahájené příchodem Reinharda Heydricha jako zastupujícího říšského protektora do Prahy dne 27. září 1941, namísto dosavadního protektora Konstantina von Neuratha.

ATENTÁT NA HEYDRICHA

Dne 27. května 1942 provedli z Londýna vyslaní parašutisté Jozef Gabčík a Jan Kubiš atentát na zastupujícího říšského protektora, generála policie a jednotek SS, šéfa gestapa a jednoho z hlavních strůjců genocidy Židů, Reinharda Heydricha. Ten byl při jízdě z jeho sídla v zámku v Panenských Břežanech na Pražský hrad v zatáčce pod libeňskou Vychovatelnou těžce poraněn a 4. června na následky zranění zemřel. O aktu odplaty na zastupujícím říšském protektorovi, který po nástupu do své funkce v Protektorátu Čechy a Morava dne 27. září 1941 rozpoutal brutální teror, rozhodlo naše londýnské exilové vedení. Na tento úkol byly připraveny osádky tří desantů.

J. Gabčík a J. Kubiš ze skupiny Anthropoid měli být shozeni v noci z 29. na 30. prosince 1941 v prostoru mezi obcemi Ejpovice a Kyšice na tzv. Pohodnici. Pro nepřízeň počasí však parašutisté přistáli východně od Prahy u obce Nehvizdy. Protože však měli plzeňské doklady a také zdejší kontaktní adresy na nichž měli hledat pomoc, přesunuli se, byť se značnými obtížemi, na Plzeňsko.

První úkryt našli parašutisté u Václava Stehlíka, železničního penzisty v Rokycanech na Pražském předměstí. V druhé polovině května 1942, kdy se zde parašutisté již neukrývali, udal Stehlíkův zeď František Mareška po hádce se svým tchánem Václava Stehlíka, že přechovával na půdě parašutisty. Celá rodina byla zatčena, včetně onoho udavače a jeho nešťastné manželky. Druhý den po jejich zatčení došlo k atentátu na R. Heydricha. Dne 28. května byla celá Stehlíkova rodina, kromě dvou malých dětí, o kterých gestapo nevědělo, na střešnici v Plzni Lobzích postřílena.

Další úkryt našli Gabčík s Kubišem u inspektora tajné policie Václava Krále. Ten opatřil oběma parašutistům občanské průkazy a pracovní knížky pod falešnými jmény. Ukrýval je střídavě ve svém bytě v ulici Pod Záhorskem 1 a v chatě E 1301 za radobyčickým mlýnem. Dále se v Plzni ukrývali členové skupiny Out Distance Adolf Opálka a Karel Čurda, kteří našli ubytování u obchodníka Vojtěcha Kučery v Resslově 2 a u vdovy Aloisie Hrdličkové v Klatovské 78. Parašutistům obětavě pomáhal též policista Jan Bejvl. Po zradě K. Čurdy, který se 16. června 1942 dobrovolně přihlásil na pražském gestapu, byly rodiny Václava Krále, Vojtěcha Kučery, Jana Bejvla a Aloisie

Hrdličkové pozatýkány a v září vyvražděny. Na domě Pod Záhorskem 1 oběť rodiny Královy připomíná pamětní deska.

Jan Kubiš

Jozef Gabčík

POPRAVIŠTĚ NA STŘELNICI V LOBZÍCH

Kromě rodiny Stehlíkovy: Václava Stehlíka (nar. 1897), jeho ženy Růženy Stehlíkové (1898), Václava Stehlíka (1915), Františka Stehlíka (1925), Františka Marešky (1911) a Josefíny Mareškové (1914) popravených 28. května, byli na střelnici v Lobzích popraveny i další osoby. Dne 2. června zde byli zastřeleni Alois Vágner (1907) a Josef Pašek z Krašovic za ukrývání střelné zbraně. Jejich jména jsou uvedena na památníku obětí nacismu v Krašovicích. Dále 3. června zde zastřelili Rudolfa Švába za schvalování atentátu na Heydricha a 4. června neznámého muže. Za schvalování atentátu a poslech zahraničního rozhlasu byli zde ještě 15. června popraveni Václav Cafourek (1896) a jeho osmnáctiletá neteř Blažena Fenclová, oba z Třemošné. Jejich popravě přihlíželo z povzdálí několik zvědavců. Proti nim vystřelil jeden z členů popravčí čtyry. Další popravky byly přeloženy na skrytější místo, na popravisko do pískového lomu ve Vejprnicích.

Památník připomínající popraviště na střelnici v Plzni Lobzích. Autorkou plastiky je sochařka Marie Uchytlová, která také zhotovila známý památník dětských obětí v Lidicích.

Alois Vágnér z Krašovic

Václav Cafourek z Třemošné

POPRAVIŠTĚ SUCHÝ LOM VE VEJPRNICÍCH

Na popravišti v lomu ve Vejprnicích je památník s nápisem „V boji za vlast dali jsme svoje životy proto, aby národ mohl žít!“. Dále jsou zde uvedena jména popravených s datem exekuce a další nápisy.

Dne 21. června 1942 zde byl popraven František Petrášek z Plzně a udavač Karel Tábořský ze Zaječova, jehož jméno zprvu na pomníku uvedené, bylo později vyškrabáno.

Dne 27. června byli ve Vejprnickém lomu zastřeleni: pplk. Jaroslav Weidmann (nar. 1884) z Plzně, npor. ing. Vladimír Vybíral (1909) v té době technik z Plzně, Karel Wolmann (1907) úředník Škodových závodů z Plzně, František Pech (1913) zámečnick ve Škodovce z Plzně, Josef Břečka (1902) topič ČSD z Plzně, Ferdinand Zalabák (1909) ředitel hotelu z Plzně, František Frank (1907) řidič z Plzně, František Němec (1899) pekař z Plzně, Václav Šmíd (1922) zámečnick ve Škodovce z Koterova, Stanislav Škop (1921) kolář z Koterova, Stanislav Heidelberg (1920) holič z Koterova a na pomníku neuvedený kpt. František Sigmund (1901) z Plzně.

Dále zde byl 28. června zastřelen pilníkář z Chodouně Antonín Kozler a 30. června železničář Alois Fromer, Kristina Fromerová a Václav Trejbal ze Stupna, u nichž našlo gestapo při domovní prohlídce uschované zbraně.

Umučeno bylo dále 21 příbuzných ve Vejprnicích popravených vlastenců v koncentračních táborech. Kromě jmenovitě uvedených obětí zde bylo popraveno ještě asi 9 nezjištěných obyvatel Prahy.

Nejvýznamnější z uvedených osobností byl pplk. Jaroslav Weidmann, před válkou předseda okresního výboru Svazu čs. záložáků. V jím vedené vojenské odbojové organizaci bylo soustředěno 12 důstojníků a civilistů. V květnu 1942 došlo k zatčení kpt. Františka Sigmunda, který po trýznivých výsleších prozradil jména dalších členů. Ti potom byli pozatýkáni, pplk. J. Weidmann 18. května. Během masového vyvražďování českých vlastenců po atentátu na Heydricha byli ve Vejprnicích kromě jiných popraveni i členové Weidmannovy skupiny. Na počest pplk. Weidmanna byla jeho jménem později nazvána odbojová skupina, která nakonec působila i v plzeňském povstání 5. května 1945.

Vejprnice, památník v Suchém Lomu.

Pplk. Jaroslav Weidmann

Npor. Vladimír Vybíral

Karel Wolman

František Pech

Václav Šmíd

POPRAVIŠTĚ NA STŘELNICI V LUBSKÉM LESE U KLATOV

Na bývalé vojenské střelnici ve Spáleném lese u Lub nedaleko Klatov zřídili nacisté za heydrichiády popraviště, které bylo vůbec největší v západních Čechách. Na zdejším památníku jsou uvedena jména 73 zde popravených odbojářů z Pošumaví, Písecka, Strakonicka a i odjinud ve dnech 31. května až 3. července 1942. Největší počet obětí souvisí s aktivní podporou parašutistů vysazených 29. dubna 1942 poblíž Padrťského rybníka. Nechybělo mnoho a obec Bernartice u Tábora, kde několik parašutistů našlo úkryt, stihl osud Lidic a Ležáků. Mezi významné osobnosti popravené v Lubech patří zaslužilý pedagog a vlastenec, profesor Jan Halíř (nar. 1909) z Klatov. V Klatovech byla celá řada odbojových organizací. V roce 1942 zde byl ustaven Národně revoluční výbor, na jehož vedení se podílel bývalý velitel klatovské posádky generál Josef Dostál (1891), který byl zastřelený na pochodu smrti u Lipska v dubnu 1945. V Lubech byla popravena řada důstojníků z Písku, finančníků z Bernartic, učitelů, rolníků, živnostníků, úředníků a jejich manželek. Následně mnozí další jejich spolubojovníci a rodinní příslušníci přišli násilně o život na mnoha jiných místech.

??

Gedenk- und Totenbuch der Leipziger Opfer der nationalsozialistischen Gewaltherrschaft von 1933 bis 1945

Name: Dostal, Josef
Geburtsdatum: 06.05.1881
Geburtsort: Tutschin
Nationalität: Tschechien
Opfergruppe: Häftling
Sterbedatum: 19.04.1945
Sterbeort: Kleinkalberschießstand Kaserno Leipzig-Gohlis
Erinnerungsort: Ostfriedhof - Grabstätte in der X. Abteilung, Gruppe 5, Reihe 2, Grab 3 - Denkmal mit namentlicher Benennung in der X. Abteilung, 5. Gruppe - Gedenktafel in der heutigen General-Olbricht-Kaserne in Leipzig-Gohlis

Gen. Josef Dostál

Památník v Lubském lese u Klatov.

Další popraviště se nacházelo v policejních kasárnách v Písku, na střelnici v Praze-Kobylisích, na pardubickém Zámečku a v Kounicových kolejích v Brně. Nacistům se však tyto popravky zdály příliš zdlouhavé a proto zřídili na počátku roku 1943 oddělení cel smrti a popravčí místnost v Praze na Pankráci. Za vrcholící heydrichiády, v době od 28. května do 3. července, za tzv. druhého stanného práva, bylo podle nacistických dokumentů odsouzeno a popraveno celkem 1331 obětí. O život však v odvetu za atentát na R. Heydricha podle některých odhadů přišlo až na 5000 českých obyvatel.

Zámek v Panenských Břežanech, v němž v době

Protektorátu sídlil říšský protektor Konstantin von Neurath, pak Reinhard Heydrich a po jeho smrti až do osvobození jeho vdova a děti, se má nyní stát muzeem druhého odboje. Tím konečně po dlouhých letech bude zámek využit k tomu, aby se v něm ukázalo zlo a neštěstí, jež jeho někdejší obyvatel způsobil a zároveň i boj statečných vlastenců proti tomuto krutovládci a ostatním nacistickým mocipánům. Je dobře, že se i oprava zámku obejde bez pomoci jeho syna, byť by tento třeba i nevinný potomek onoho zločince měl mít z jakýchsi nepochopitelných důvodů větší předpoklady získat peníze z Evropské unie, než my sami.

Stanislav Bukovský, ČSBS